

Datum van inontvangstneming : 22/01/2025

Zaak C-822/24**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

3 december 2024

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

26 september 2024

Verweerster en verzoekster tot Revision:

bluechip Computer Aktiengesellschaft

Verzoekster en verweerster in Revision:

Zentralstelle für private Überspielungsrechte (ZPÜ)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

In het hoofdgeding heeft verzoekster tegen verweerster wegens het op de markt brengen van personal computers (pc's), notebooks en werkstations met ingebouwde harde schijf een schadevergoedingsactie met schadestaatprocedure ingesteld, waarbij zij informatieverstrekking, vaststelling van de betalingsverplichting en betaling van een vergoeding vordert.

Aard en voorwerp van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Het gaat om een verzoek om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van Unierechtelijke bepalingen. Het verzoek heeft betrekking op het gebied „intellectuele, industriële en commerciële eigendom”.

Prejudiciële vraag

Is het verenigbaar met artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG, dat een nationale regeling producenten, importeurs of distributeurs die opslagmedia verkopen aan commerciële eindgebruikers (rechtspersonen of natuurlijke personen die – voor de producent, importeur of distributeur als zodanig herkenbaar – als eindgebruikers voor commerciële doeleinden een bestelling plaatsen), verplicht een vergoeding ter financiering van de billijke compensatie uit hoofde van de uitzondering op het reproductierecht voor kopieën voor privégebruik te betalen, voor zover zij overeenkomstig de bepalingen van nationaal recht niet bewijzen dat met behulp van deze apparaten hoogstens in beperkte mate daadwerkelijk door een natuurlijke persoon voor privégebruik reproducties van een werk op enige drager zijn vervaardigd of bij een normale gang van zaken zullen worden vervaardigd?

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

§ 53 („Reproductie voor privé- en ander eigen gebruik”) van de Gesetz zur Regelung des Urheberrechts in der Informationsgesellschaft (wet tot regeling van het auteursrecht in de informatiemaatschappij; hierna: „UrhG”), in de op het hoofdgeding toepasselijke versie, luidde als volgt:

„(1) Het maken van enkele reproducties voor privégebruik door een natuurlijke persoon van een werk op enige drager is geoorloofd voor zover dit niet direct of indirect met een winstoogmerk geschiedt en de reproducties niet worden gemaakt op basis van een klaarblijkelijk illegaal vervaardigd of voor het publiek beschikbaar gemaakt exemplaar. De persoon die voor de reproductie bevoegd is, kan dit tevens door een derde laten doen voor zover die reproductie gratis gebeurt of het gaat om reproducties op papier of op een soortgelijke drager met behulp van een fotografische techniek of een andere werkwijze die een soortgelijk resultaat oplevert.

(2) Het is geoorloofd enkele kopieën van een werk te vervaardigen of te laten vervaardigen:

1. voor eigen wetenschappelijk gebruik, indien en voor zover de reproductie daarvoor noodzakelijk is en geen commerciële doeleinden dient;
2. voor opname in een eigen archief, indien en voor zover het maken van kopieën daarvoor noodzakelijk is en voor de reproductie een eigen exemplaar wordt gebruikt;
3. voor persoonlijke informatie over de actualiteit wanneer het gaat om een werk dat werd uitgezonden;
4. voor enig ander eigen gebruik:

- a) indien het gaat om korte fragmenten van een gepubliceerd werk of om afzonderlijke artikelen die in kranten of tijdschriften zijn verschenen;
- b) indien het gaat om een werk waarvan de voorraad sinds ten minste twee jaar is uitgeput.

Deze bepalingen zijn slechts van toepassing op het geval bedoeld in de eerste zin, punt 2, indien bovendien:

1. de reproductie wordt gemaakt op papier of een soortgelijke drager met behulp van een fotografische techniek of een andere werkwijze die een soortgelijk resultaat oplevert, of
2. het gebruik uitsluitend analoog is, of
3. de archieven het openbaar belang dienen en niet direct of indirect een economisch of een winst oogmerk hebben.

(3) Het is geoorloofd om kopieën te maken of te laten maken van korte delen van een werk, van werken van kleine omvang of van afzonderlijke artikelen, die in kranten of tijdschriften zijn verschenen of voor het publiek beschikbaar zijn gemaakt, voor eigen gebruik:

1. als illustratie in het onderricht aan scholen, aan niet-commerciële opleidings- en bijscholingsinstellingen, alsmede aan instellingen voor beroepsopleiding, in de voor de leerlingen of cursisten benodigde hoeveelheid, of
2. voor staatsexamens of voor examens in scholen, instellingen voor hoger onderwijs, niet-commerciële opleidings- en bijscholingsinstellingen alsmede in het kader van de beroepsopleiding, in de benodigde hoeveelheid, indien en voor zover het maken van reproducties met dat doel noodzakelijk is. De reproductie van een werk, dat voor gebruik in het onderricht aan scholen is bedoeld, is slechts toegestaan met instemming van de rechthebbende.”

§ 54 UrhG („Verplichting tot betaling van een vergoeding”) bepaalde als volgt:

„(1) Indien, vanwege de aard van een werk, te verwachten valt dat dit overeenkomstig het bepaalde in § 53, leden 1 tot en met 3, wordt gereproduceerd, heeft de auteur van dat werk jegens de producent van het type apparaten en opslagmedia dat alleen of in verbinding met andere apparaten, opslagmedia of toebehoren wordt gebruikt voor het maken van dergelijke reproducties, recht op betaling van een passende vergoeding.

(2) Het recht uit hoofde van lid 1 komt te vervallen voor zover op grond van de omstandigheden kan worden verwacht dat de apparaten of opslagmedia niet voor reproducties zullen worden gebruikt op het grondgebied waarop deze wet van toepassing is.”

§ 54b UrhG („Verplichting van de distributeur of importeur tot betaling van een vergoeding”) voorzag in het volgende:

„(1) Naast de producent is eenieder die de apparaten of opslagmedia op het grondgebied waarop deze wet van toepassing is, bedrijfsmatig invoert of wederinvoert of eenieder die handel drijft met hem, hoofdelijk aansprakelijk voor betaling van die vergoeding.

(2) Een importeur is eenieder die de apparaten of opslagmedia op het grondgebied waarop deze wet van toepassing is, binnenbrengt of laat binnenbrengen. Indien aan de invoer een overeenkomst met een niet-ingezetene ten grondslag ligt, dan is de importeur alleen de overeenkomstsluitende partij die is gevestigd op het grondgebied waarop deze wet van toepassing is. Degene die slechts als expediteur of vervoerder optreedt of een vergelijkbare positie inneemt bij het binnenbrengen van de goederen is geen importeur. Degene die de goederen uit derde landen in een vrije zone of een vrij entrepot binnenbrengt of doet binnenbrengen overeenkomstig artikel 166 van verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek (PB 1992, L 302, blz. 1), wordt slechts als importeur aangemerkt indien de goederen in dit gebied worden gebruikt of in het vrije verkeer worden gebracht.

(3) De verplichting van de distributeur tot betaling van een vergoeding komt te vervallen,

1. voor zover een tot betaling van de vergoeding verplichte partij bij wie de distributeur de apparaten of opslagmedia betreft, door een algemene overeenkomst inzake de vergoeding is gebonden, of

2. indien de distributeur uiterlijk op 10 januari en 10 juli van het voorgaande kalenderhalfjaar aan de overeenkomstig § 54h, lid 3, aangewezen ontvangende instantie schriftelijk kennisgeving doet van het soort en aantal aangeschafte apparaten en opslagmedia en van zijn leverancier.

(4) Indien de tot betaling van de vergoeding verplichte partij niet voldoet aan haar verplichting om informatie te verstrekken, of dit slechts onvolledig of anderszins onjuist doet, kan het dubbele van het vergoedingstarief worden geëist.”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (PB 2001, L 167, blz. 10): artikel 2 en artikel 5, lid 2, onder b).

Aangehaalde rechtspraak van de Unie

Arrest van 21 oktober 2010, ██████████ (C-467/08, EU:C:2010:620, hierna: „arrest ██████████

Sammer overzicht van de feiten en de procedure

- 1 Verzoekster, de Zentralstelle für private Überspielungsrechte (ZPÜ), is een vereniging van Duitse collectieve beheersorganisaties die aanspraken op auteursrechtelijke vergoedingen voor de reproductie van audio- en audiovisuele werken geldend kunnen maken. Verweerster is een producent, importeur en distributeur van pc's, notebooks en werkstations met ingebouwde harde schijf.
- 2 Verzoekster heeft tegen verweerster wegens het op de markt brengen van dergelijke apparaten van 1 januari 2014 tot en met 31 december 2017 een schadevergoedingsactie met schadestaatprocedure ingesteld, waarbij zij informatieverstrekking, vaststelling van de betalingsverplichting en betaling van een vergoeding vordert. Daartoe baseert zij zich op de vergoedingstarieven die zijn vastgesteld in algemene overeenkomsten die zij samen met andere collectieve beheersorganisaties heeft gesloten met het Bundesverband für Informationswirtschaft, Telekommunikation und neue Medien e. V. (BITKOM) en zelfstandig heeft gesloten met het Verband zur Rücknahme und Verwertung von Elektro- und Elektronikartikeln e. V. (VERE). Dienovereenkomstig zijn importeurs, distributeurs en producenten die de algemene overeenkomsten hebben ondertekend de volgende vergoedingen verschuldigd voor elk apparaat dat op de markt wordt gebracht: 13,1875 EUR voor een pc voor particulieren, 4 EUR voor een zakelijke pc, 10,625 EUR voor een kleine mobiele pc en 4 EUR voor een professioneel werkstation.
- 3 Verweerster is geen partij bij deze algemene overeenkomsten. Verzoekster is echter van mening dat de vergoedingstarieven van de algemene overeenkomsten van toepassing zijn, omdat zij in het onderhavige geval een indicatie vormen voor de berekening van een billijke compensatie.
- 4 In het kader van de onderhavige schadevergoedingsactie met schadestaatprocedure heeft het Oberlandesgericht München (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Beieren, München, Duitsland) verweerster bij deelvonnissen van 1 december 2023 gelast om verzoekster informatie te verstrekken over het soort (merk, typeaanduiding) en aantal pc's, kleine mobiele pc's en professionele werkstations die zij in de periode van 1 januari 2014 tot en met 31 december 2017 in de Bondsrepubliek Duitsland heeft verkocht of op de markt heeft gebracht, tenzij de desbetreffende apparaten door verweerster als distributeur in de Bondsrepubliek Duitsland zijn aangeschaft. Voorts heeft het Oberlandesgericht Köln vastgesteld dat verweerster voor elke pc die volgens de door haar verstrekte informatie in de periode van 1 januari 2014 tot en met 31 december 2017 in de Bondsrepubliek Duitsland is verkocht of op de markt is

gebracht, verplicht is de in punt 2 bedoelde vergoedingstarieven voor het desbetreffende soort pc aan verzoekster te betalen, tenzij

- deze apparaten door verweerster als distributeur in de Bondsrepubliek Duitsland zijn aangeschaft of
- verweerster bewijs levert van de naleving van de vergoedingsverplichting of
- verweerster bewijst dat de apparaten door een derde zijn uitgevoerd zonder vooraf te zijn verkocht of anderszins ter beschikking te zijn gesteld aan een Duitse eindafnemer, of
- verweerster bewijst dat deze apparaten duidelijk bestemd zijn voor andere doelen dan voor het vervaardigen van reproducties voor eigen gebruik overeenkomstig § 53, leden 1 tot en met 3, van de Zweite Gesetz zur Regelung des Urheberrechts in der Informationsgesellschaft vom 26. Oktober 2007 (tweede wet van 26 oktober 2007 tot regeling van het auteursrecht in de informatiemaatschappij; hierna: „UrhG aF”) of § 53, leden 1 en 2, § 60a - 60f UrhG en dat dergelijke reproducties met behulp van deze apparaten hoogstens in beperkte mate daadwerkelijk zijn vervaardigd en bij een normale gang van zaken zullen worden vervaardigd.

5 Met het beroep tot Revision, waarvan verzoekster de verwerping vordert, handhaaft verweerster haar vordering tot afwijzing van de vordering van verzoekster.

Hoofdargumenten

6 Het Oberlandesgericht München heeft geoordeeld dat verweerster overeenkomstig § 54f UrhG verplicht is informatie te verstrekken. De bepalingen van §§ 54 en 54b UrhG in de versie van de op 1 januari 2008 in werking getreden UrhG aF zijn van toepassing op de in casu aan de orde zijnde periode van 1 januari 2014 tot en met 31 december 2017. Dienovereenkomstig kan de auteur van de betalingsplichtige partij informatie eisen over het soort en aantal apparaten en opslagmedia die op het grondgebied waarop deze wet van toepassing is, zijn verkocht of op de markt zijn gebracht. Voor de door verweerster op de markt gebrachte apparaten en opslagmedia moet overeenkomstig §§ 54 en 54b UrhG aF een vergoeding worden betaald. Verweerster kan zich niet met succes beroepen op het feit dat de overgrote meerderheid van de apparaten niet aan particuliere eindgebruikers wordt verkocht en dus niet in relevante mate voor het kopiëren voor privégebruik wordt gebruikt. De in casu aan de orde zijnde apparaten zijn naar hun aard technisch geschikt en kennelijk bestemd om de in casu aan de orde zijnde auteursrechtelijk beschermde werken – audio- en audiovisuele werken samen met tekst- en beeldwerken die geen deel uitmaken van het audio- of audiovisuele werk – te reproduceren voor privégebruik in de zin van § 53 UrhG aF.

- 7 Volgens het Oberlandesgericht München bestaat er bij de terbeschikkingstelling van apparaten en opslagmedia, wanneer deze niet duidelijk bestemd zijn voor andere doelen dan voor het kopiëren voor privégebruik, een vermoeden dat de apparaten en opslagmedia zullen worden gebruikt voor het maken van toelaatbare en vergoedingsplichtige kopieën van auteursrechtelijk beschermde werken. Ten eerste geldt dit vermoeden wanneer de apparaten en media ter beschikking worden gesteld van natuurlijke personen. Ten tweede is er bij de terbeschikkingstelling van opslagmedia aan een commerciële afnemer of een rechtspersoon sprake van een weerlegbaar vermoeden van vergoedingsplichtig gebruik. Dit vermoeden kan alleen worden weerlegd door te bewijzen dat met behulp van deze apparaten hoogstens in beperkte mate daadwerkelijk reproducties zijn vervaardigd of bij een normale gang van zaken zullen worden vervaardigd overeenkomstig § 53, leden 1 tot en met 3, UrhG aF. Verweerster heeft echter geen omstandigheden aangevoerd om het vermoeden te weerleggen dat er vergoedingsplichtige kopieën zijn vervaardigd. In casu kan – anders dan verweerster betoogt – ook met betrekking tot de apparaten die aan commerciële eindafnemers zijn verkocht, worden verwacht dat deze apparaten zullen worden gebruikt voor het maken van toelaatbare kopieën voor privégebruik.
- 8 Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie moet artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG aldus worden uitgelegd dat de ongedifferentieerde toepassing van de vergoeding voor het kopiëren voor privégebruik op installaties, apparaten en dragers voor digitale reproductie die niet ter beschikking van privégebruikers worden gesteld en duidelijk bestemd zijn voor andere doelen dan voor het kopiëren voor privégebruik, niet in overeenstemming is met de richtlijn (arrest XXXXXXXXXX punten 52 en 53).
- 9 Het in artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG gelegde verband met een natuurlijke persoon en het privégebruik leidt tot praktische problemen. Ten eerste kunnen apparaten zoals pc's met geheugens die technisch geschikt zijn voor het reproduceren van auteursrechtelijk beschermde werken in de zin van artikel 2 van richtlijn 2001/29/EG, niet alleen door natuurlijke personen voor privédoeleinden, maar ook door werknemers van rechtspersonen voor commerciële doeleinden worden gebruikt. Ten tweede kunnen reproducties voor privégebruik niet alleen worden gemaakt bij leveringen van pc's met geheugens aan natuurlijke personen, maar ook bij leveringen aan rechtspersonen. Wanneer pc's met geheugens worden geleverd aan overheidsinstanties, rechtspersonen of natuurlijke personen die als zelfstandige of handelaar op commerciële basis werken, kan bovendien niet zonder meer worden aangenomen dat het gebruik voor het kopiëren voor privégebruik daadwerkelijk onbeduidend is. Het feit dat aan een commerciële eindafnemer een pc met een harde schijf ter beschikking wordt gesteld, die door zijn aard voor video- en geluidsopnamen kan worden gebruikt, sluit volgens de algemene praktijkervaring niet uit dat deze pc voor privédoeleinden wordt gebruikt.
- 10 Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie moet bij de uitlegging van artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG in verschillende

opzichten rekening worden gehouden met deze praktische moeilijkheden. Het verband tussen de toepassing van de heffing voor de financiering van de billijke compensatie op installaties, apparaten en dragers voor digitale reproductie en het daadwerkelijke gebruik wordt dienovereenkomstig bepaald door het „vermoedelijke” gebruik van deze installaties voor het vervaardigen van reproducties voor privégebruik (zie arrest ██████ punt 59), waarbij wordt vermoed dat de natuurlijke personen de functies van die installaties, apparaten en media – waaronder het vervaardigen van reproducties – volledig te benutten (zie arrest ██████ punt 55). De praktische moeilijkheden bij het bepalen van het privédoeleinde en de identificatie van de eindgebruiker rechtvaardigen voorts de invoering van een vermoeden van een vergoedingsplichtig gebruik, dat kan worden weerlegd indien de betrokken producent of importeur aantoont dat hij de apparaten of opslagmedia heeft geleverd aan andere dan natuurlijke personen die deze installaties, apparaten en dragers duidelijk voor andere doelen dan het kopiëren voor privégebruik aanschaffen (zie arrest van 5 maart 2015, C-463/12, Copydan Bändkopi, punt 50), zelfs indien zij aan natuurlijke personen ter beschikking zijn gesteld (zie arrest ██████ punten 54 en 55).

- 11 Op basis van deze rechtspraak gaat de verwijzende rechter ervan uit dat van de (potentiële) schuldenaar van de vergoeding kan worden verlangd dat hij bewijst dat de op de markt gebrachte apparaten en opslagmedia niet zijn gebruikt voor het kopiëren voor privégebruik, ook als deze apparaten en opslagmedia zijn geleverd aan een commerciële afnemer en zij duidelijk bestemd zijn voor andere doelen dan voor het kopiëren voor privégebruik [BGH, arrest van 16 maart 2017, 1 ZR 39/15, GRUR 2017, 702 – PC mit Festplatte I]. Indien de apparaten nog niet in gebruik zijn genomen op het moment dat de vergoedingsverplichting wordt opgehelderd, volstaat het om aan te tonen dat het gebruik van de apparaten en opslagmedia in kwestie voor het vervaardigen van vergoedingsplichtige reproducties bij een normale gang van zaken uitgesloten lijkt of althans slechts in geringe mate waarschijnlijk is. Als bewijs hiervan kan de producent, importeur of distributeur bijvoorbeeld een schriftelijke bevestiging van de commerciële afnemer overleggen waaruit blijkt dat hij het aangeschafte apparaat voor eigen gebruik in het kader van zijn bedrijfsactiviteit gebruikt of zal gebruiken.
- 12 Daarentegen gaat het Oberste Gerichtshof van de Republiek Oostenrijk (hoogste federale rechter in civiele en strafzaken, Oostenrijk) mogelijk uit van een uitlegging van het Unierecht die hier ten minste deels van afwijkt, aangezien het aanneemt dat er geen betalingsverplichting bestaat indien de distributeur levert aan een eindgebruiker die duidelijk niet verplicht is om een billijke compensatie te betalen (OGH, MMR 2017, 388 punt 50). Dit geldt in elk geval bij levering aan rechtspersonen, omdat het vrije gebruik van een werk door reproductie voor privégebruik op grond van artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG uitdrukkelijk is beperkt tot natuurlijke personen (OGH, MMR 2017, 388 punt 51). Hetzelfde geldt wanneer een natuurlijke persoon – die voor de distributeur als zodanig herkenbaar is – als eindgebruiker voor commerciële doeleinden een bestelling plaatst, hetgeen kan worden aangenomen wanneer de bestelling wordt geplaatst onder opgave van het adres van een onderneming en met name wanneer

een btw-nummer wordt vermeld (OGH, MMR 2017, 388 punt 51). Deze verklaringen zouden zo kunnen worden opgevat dat het Oberste Gerichtshof – net als het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland) – bij een levering aan commerciële eindafnemers niet uitgaat van een weerlegbaar vermoeden met betrekking tot de vervaardiging van kopieën voor privégebruik, maar veronderstelt dat er van meet af aan geen betalingsverplichting gerechtvaardigd is omdat er per definitie sprake is van een levering die duidelijk bestemd is voor andere doelen dan voor het kopiëren voor privégebruik.

- 13 Om te beginnen kan uit de bewoordingen van artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG niet worden afgeleid dat voor een levering aan rechtspersonen of aan natuurlijke personen die een opslagmedium voor commerciële doeleinden hebben besteld, per definitie een vrijstelling van de verplichting tot betaling van een billijke compensatie geldt. Voorts zouden ook de strekking en het doel van artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG zich ertegen verzetten dat in geval van een levering aan commerciële eindafnemers een betalingsverplichting van meet af aan wordt afgewezen, aangezien uit de algemene praktijkervaring blijkt dat de betrokken apparaten en opslagmedia ook in de werkomgeving of in het kader van commerciële activiteiten in aanzienlijke mate worden gebruikt voor het kopiëren voor privégebruik, of na commercieel gebruik aan privégebruikers worden overgedragen. Ten slotte is de verwijzende rechter van oordeel dat de regelgevingscontext van artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG er eveneens voor pleit om niet uit te gaan van een strikte uitsluiting van de betalingsverplichting in geval van leveringen aan commerciële eindgebruikers en om een stelsel van vermoedens vast te stellen waarbij de relevante omstandigheden in aanmerking worden genomen en naar behoren rekening wordt gehouden met de belangen van zowel de rechthebbenden als de betalingsplichtigen en met de praktische moeilijkheden bij het bepalen van privékopieën.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 14 Het welslagen van de Revision van verweerster hangt af van de uitlegging van artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij. Gelet op het arrest van het Oberste Gerichtshof van de Republiek Oostenrijk van 21 februari 2017 (4 Ob 62/16w, MMR 2017, 388 punten 50-53 en 59) en rekening houdend met de beslissing van het Bundesverfassungsgericht (federaal grondwettelijk hof, Duitsland) van 24 mei 2022 (1 BvR 2342/17, GRUR 2022, 1060) is de juiste uitlegging van het Unierecht niet zo evident dat er redelijkerwijze geen ruimte voor twijfel kan bestaan.